

Hvor der handles der vindes

At kende alle muligheder og begrænsninger er de små vandforsyningers forudsætning for at overleve. På Storrिंग Vandværk kan man ånde lettet op, her blev en tilstandsrapport afgørende for fremtiden.

Af Martin Krogh Andersen, informationsmedarbejder i DVN.

I en tid, hvor små vandværker må se sig truet på livet af en stadig mere omsiggribende centralisering, er det en sand fornøjelse at fremhæve et positivt eksempel. Dem findes der heldigvis mange af, men lad os kigge på et konkret vandværk, som med enkle midler har gennemgået en forvandling fra lukningstruet til levedygtig: Storrिंग Vandværk nord for Skanderborg med 125 forbrugere og et årligt forbrug på omkring 20.000 kubikmeter.

I foråret 2008 løb vandværket ind i et alvorligt problem med forsyningssikkerheden – under en gennemgang af værket viste det sig, at den ene af i alt to borer ikke gav vand, og der forelå ingen livline i form af andre tilkoblinger. Dertil kom, at kildepladsen simpelthen var for lille til at huse en ny boring. Det siger sig selv, at et vandværk med reelt kun en boring er et yderst sårbart vandværk, og derfor faldt det naturligt, at rejse spørgsmålet om sammenkobling med naboværkerne til et større net. Ville det kunne betale sig at udvide kildepladsen og udbygge og modernisere det eksisterende værk, eller var den mest rationelle løsning i virkeligheden en ny rørledning fra nabovandværket?

Tilstandsrapporten

For at besvare det spørgsmål, måtte de tre bestyrelsesmedlemmer Leif Christoffersen, Ejvin Andersen og Steen Nielsen naturligvis først kende deres vandværk helt til bunds – opnå det overblik, der bringer alle parametre og detaljer i spil. Til det formål havde man allerede fået udarbejdet en tilstandsrapport med handlingsplan, og da det også var denne tilstandsrapport, der afslørede problemet med den defekte boring, var der ikke langt fra erkendelse til handling. Man kan sige, at det først gælder om at gøre sig problemerne bevidst – og dernæst at få alle muligheder og begrænsninger langt på bordet. I dette og i mange andre tilfælde kan problemet have eksisteret uerkendt i flere år, hvilket taler for, at vandværkerne med jævne mellemrum bør foretage en tilstandsvurdering.

At træffe beslutninger kan i sig selv være en vanskelig proces, da forholdet mellem økonomi og teknik ofte bringer en række nye spørgsmål på banen. Med en uvildig rapport, der følger FVD's anvisninger, får bestyrelsen assistance til at prioritere opgaverne og foretage de nødvendige valg. Både i krisestyring såvel som den mere langsigtede planlægning kan det være på sin plads med noget faglig sparring.

Lokalt engagement og snarrådighed

At være et lille vandværk behøver ikke i sig selv at være nogen ulempe. Tværtimod viser det sig gang på gang, at de små foreninger nyder godt af lokalsamfundets frivillige engagement og hjælpsomhed. I tilfældet med Storrिंग Vandværk blev problemet med pladsmanglen løst ved, at man fik lov til at inddrage et hjørne af nabolandmandens mark – en sådan generøsitet ville en stor vandforsyning næppe møde blandt borgerne; Storrिंग Vandværk fik kvit og frit brugsretten til det ekstra jordstykke, og med tilladelse fra Skanderborg Kommune blev der foretaget en prøveboring. Bestyrelsen tog med udgangspunkt i tilstandsrapportens anbefalinger en række initiativer, og ved at omformulere rapporten til et udbudsmateriale blev et af to adspurgte firmaer valgt til at løse opgaverne: Ny erstatningsboring, modernisering af den fungerende boring (bl.a. med moderne

overbygning), tryktest af forerør, mindre råvandspumper, renovering af trykpumper og nyt sugerør til rentvandstank og ombygning af trykfilter til lavt overtryk.

Hvordan er det så gået Storning Vandværk?

Her i foråret 2009 er alle de anbefalede opgaver udført. Den gamle tilstandsrapport er blevet opdateret til en version 2009, og der er oveni blevet formuleret et detaljeret overvågningsprogram, hvor opgaverne er beskrevet og fordelt mellem bestyrelse og vandværks-passer. Tjekskemaer sikrer, at der hele tiden er styr på, at de anviste opgaver bliver udført, og at den opsamlede information i form af pejlinger, aflæsninger m.m. også bliver anvendt. Før programmets indførelse blev tallene blot bogført i en journal på vandværket; tallene blev aldrig anvendt, men det gør de nu.

Storning Vandværk har valgt at få ombygget et uforholdsmæssigt stort trykfilter, så det kan køre med et meget lavt overtryk, hvor modtrykket kan følges i en klar slange på væggen. Hermed undgår vandværket krav om tryktest (jf. tryktanksbekendtgørelsen). Fordelen er også, at man meget let kan tjekke utætheder bagud i systemet, holde øje med modtrykket i filtermassen og ikke mindst spare en masse strøm, da man undgår det store overtryk på 10-15 meter vandsøjle. I maj måned 2009 fik vandværket opsat en ny el-tavle, som er forberedt til opsætning af automatisk dataopsamling. Økonomien for renovering og genopretning er ikke helt opgjort endnu, men vil havne i omegnen af ½ mio. kroner

Storning Vandværk har valgt at blive tilkoblet IT-systemet www.mitdrikkevand.dk, da bestyrelsen hermed har lettere ved at dele oplysningerne fra vandværkets drift, og man har også en ekstra sikkerhed for de vigtigste data, rapporter, analyser, basisdata, e-log for både boringer og vandværkets hoveddele. På den måde bliver det i fremtiden også lettere, at dokumentere en god og stabil drift og holde styr på vedligeholdelse og hvilke ændringer der sker med de vigtigste dele på værket over tid. Der er lavet en plan for egenkontrol og overvågning, som har betydet, at vandværket nu også en gang om måneden selv tjekker for kim og coliforme bakterier som en ekstra sikkerhed.

Et eksempel til efterfølgelse

Alt dette er indberettet til kommunen, og med dokumentation for en løbende god drikkevandskvalitet og en god forsyningsikkerhed er der intet, der tyder på, at vandværket skulle få problemer med en fornyelse af indvindingstilladelsen. Det er nok en solstråle fra Storning, men en ganske realistisk en af slagsen, ikke mere speciel end at den kan slå ned hvor som helst, hvor lokal vilje og engagement er til stede. Eksemplet taler for sig selv om vigtigheden af at få gået vandværkerne efter i sømmene. Hvis den decentrale vandforsynings fintmaskede netværk af små og store enheder skal overleve, må en stabil og sund forsyningsstrategi kunne dokumenteres. Med Storning som eksempel er det vist, at selv små enheder vil være i stand til at overleve.

Faktaboks:

Storning Vandværk: 125 forbrugere

Årlig indvinding: 20.000 m³

Indvindingsboringer: 2 stk.

Trykfilter: ombygget til lavt overtryk

Rentvandstank: renoveret 50 m³

Udpumpning: hydrofordrift fortsat

Detaljer ses i program for egenkontrol, tilstandsrapport og nøgletal om driften: læs mere på www.mitdrikkevand.dk - Storning vandværk findes under Skanderborg kommune.